«Ինվիա Ինվեսթմենթս» ՓԲԸ
ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ
ՀԱՄԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՌԻՍԿԵՐԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ ՀԱՄԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՌԻՍԿԵՐԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ

1. Ֆինանսական շուկայում գործունեության ընթացքում Հաճախորդի համար հնարավոր ռիսկերի հայտարարագիրը (այսուհետ՝ «Հայտարարագիր») ներառում է ռիսկերի նկարագրությունը, որոնք կարող են ի հայտ գալ ֆինանսական շուկայում գործունեության ընթացքում:
2. Սույն Հայտարարագրում օգտագործվող հասկացություններն ունեն «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով, այլ օրենքներով և նորմատիվ իրավական ակտերով, «Ինվիա Ինվեսթմենթս» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն» կամ «Բրոքեր») կողմից հաստատված բրոքերային ծառայությունների մատուցման ընթացակարգով (այսուհետ՝ «Ընթացակարգ») սահմանված և դրանցում կիրառվող իմաստը, եթե այլ բան ակնհայտորեն չի բխում կոնկրետ հասկացության կիրառման մասնավոր դեպքից: Հայտարարագրի դրույթները մեկնաբանելիս Ընթացակարգով սահմանված հասկացություններն ունեն գերակայություն մյուսների նկատմամբ:
3. Այլ հասկացությունները, որոնք օգտագործվում են Հայտարարագրում, սակայն սահմանված չեն Հայտարարագրի 2-րդ կետում նշված փաստաթղթերում, մեկնաբանվում են՝ հիմք ընդունելով դրանց կիրառման գործարար շրջանառության սովորույթները և միջազգային փորձը:
4. Հաճախորդի կողմից սույն Հայտարարագրին ծանոթանալու փաստը հավաստվում է Ընկերության հետ Բրոքերային ծառայությունների մատուցման և բրոքերային հաշիվների սպասարկման պայմանագրի (այսուհետ՝ «Պայմանագիր») ստորագրմամբ: Հաճախորդը գիտակցում և ընդունում է շուկայում ֆինանսական գործիքներով գործունեության ընթացքում ներքոնշյալ հնարավոր ռիսկերը, ինչպես նաև այլ ռիսկեր, որոնք կարող են ծագել ֆինանսական գործիքներում ներդրումների ժամանակ:
5. Սույն Հայտարարագրի իմաստով ֆինանսական գործիքներով շուկայում գործունեության ընթացքում «ռիսկեր» հասկացության տակ հասկացվում է որոշակի դեպքերի, իրավիճակների կամ գործընթացների ի հայտ գալու հնարավորություն, որոնք հանգեցնում են կամ կարող են բերել Հաճախորդի ակտիվների կորստի: Ընդհանուր առմամբ, ռիսկը ներկայացնում է ֆինանսական գործարքների ընթացքում կորուստների հնարավորությունը կապված տարբեր տեսակի գործոնների հնարավոր անբարենպաստ ազդեցության հետ: Հաճախորդը հատկապես պետք է գնահատի ռիսկերը պրոֆեսիոնալ հաճախորդների համար նախատեսված ֆինանսական գործիքներով գործարքներ կատարելիս:

Պրոֆեսիոնալ հաճախորդների համար նախատեսված ֆինանսական գործիքները կրում են ներդրումային մեծ ռիսկեր և հարմար չեն յուրաքանչյուր պրոֆեսիոնալ հաճախորդի համար:

6. Հայտարարագրի 5-րդ կետում նշված դեպքերի, իրավիճակների և գործընթացների բազմազանության պատճառով, սույն Հայտարարագրում թվարկված ռիսկերն ամբողջական չեն և չեն բացահայտում ռիսկերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը՝ կապված ֆինանսական գործիքներով շուկայում ներդրումների հետ: Սույն Հայտարարագրի նպատակը Հաճախորդին օգնելն է հասկանալու համար ֆինանսական գործիքներով շուկայում ներդրումների հետ կապված ռիսկերը, դրանց ընդունելիության աստիճանի գնահատումը և սեփական ֆինանսական հնարավորությունների ու նպատակների իրական գնահատումը:
7. Սույն Հայտարարագրի նպատակը Հաճախորդին արժեթղթերի շուկայում ներդրումներ կատարելուց հրաժարվելու հորդորը չէ, այլ օգնել Հաճախորդին, ճիշտ գնահատել ռիսկերն այս գործունեության ոլորտում և պատասխանատվության բարձր զգացումով մոտենալ ներդրումային ռազմավարության որոշման հարցերին:
8. Ընկերությունը չի երաշխավորում եկամուտների ստացում Հաճախորդի համար, ֆինանսական գործիքներով շուկայում Հաճախորդի հանձնարարականներով իրականացված գործարքներից: Հաճախորդը ինքնուրույնաբար է որոշում կայացնում ֆինանսական գործիքներով շուկայում կատարված գործարքների և ներդրումային ռազմավարության ընտրության վերաբերյալ:
9. Ֆինանսական գործիքներով շուկայում գործարքները կարող են բերել ֆինանսական կորուստների: Նախորդ փորձն ու փորձառությունը չի երաշխավորում ապագայի ֆինանսական արդյունքներ: Այլ անձանց մոտ ֆինանսական հաջողությունները չեն երաշխավորում նույնպիսի արդյունքներ Հաճախորդի համար:
10. Ոչ բավարար ծածկույթով գործարքներով առևտրի (Margin Trading) պայմաններով գործառնությունների իրականացման ընթացքում գնի և փոխարժեքի՝ անգամ համեմատաբար փոքր տատանումները կարող են էապես անդրադառնալ Հաճախորդի առևտրային հաշվի վրա, ինչը պայմանավորված է միջոցների փոխառման լծակի էֆեկտով: Շուկայի անբարենպաստ փոփոխությունների դեպքում Հաճախորդը կարող է կրել վնասներ, որոնց չափը անսահմանափակ է և կարող է գերազանցել թե բրոքերային հաշվին սկզբնապես մուտքագրված գումարին և ցանկացած այլ լրացուցիչ գումարների, որոնք կարող են մուտքագրվել հաշվին բաց դիրքերի պահպանման համար:
11. Բոլոր ռիսկերի գնահատման, ֆինանսական ռեսուրսների օգտագործման և առևտրային ռազմավարության ընտրության ողջ պատասխանատվությունը կրում է Հաճախորդը:

Ներդրումների հետ կապված ռիսկերի նկարագրությունը

Ըստ ներդրողի և ռիսկի աղբյուրի կապի

- **<u>անմիջական</u>** - ռիսկի աղբյուրն իրավական հարաբերություններով ուղղակիորեն կապված է ներդրողի հետ:
- **<u>միջնորդավորված</u>** - ռիսկի աղբյուրն իրավական հարաբերություններով անմիջականորեն կապված չէ ներդրողի հետ, սակայն ռիսկի աղբյուրի մոտ անբարենպաստ հանգամանքների ի հայտ գալն իր ետևից առաջացնում է իրար հաջորդող իրադարձությունների շղթա, որն էլ վերջին հաշվով, բերում է ներդրողի միջոցների և/կամ եկամտի կորստի:

Ըստ ռիսկի գործոնների

- **<u>տնտեսական</u>** - անբարենպաստ տնտեսական իրադարձությունների ի հայտ գալու ռիսկ: Անհրաժեշտ է նշել հետևյալ տնտեսական ռիսկերը՝ տոկոսադրույքի, գործընկերոջ կողմից իր պարտականությունների չկատարում և դրա հետ կապված կորուստ նե ր ներդրողի մոտ, օրինակ՝ դեֆոլտ, արժեթղթերի գնորդի անվճարունակությունը, թողարկողի անվճարունակությունը, բանկի անվճարունակությունը և այլն.

- **<u>Բաժնետոմսերի թողարկողի սնանկության ռիսկը</u>**

  Այն դրսևորվում է անվճարունակ ճանաչված բաժնետիրական ընկերության բաժնետոմսերի գնի կտրուկ անկմամբ կամ այդպիսի անվճարունակության կանխատեսմամբ:

  Շուկայական ռիսկը նվազեցնելու համար հաճախորդը պետք է ուշադիր վերաբերվի ֆինանսական գործիքների ընտրությանը և դիվերսիֆիկացմանը: Բացի այդ, հաճախորդը պետք է ուշադիր ծանոթանա բրոքերի հետ հաճախորդի փոխգործակցության պայմաններին, որպեսզի գնահատի այն ծախսերը, որոնց հետ կապված կլինեն ֆինանսական գործիքների տիրապետումը և գործառնությունները և համոզվի, որ դրանք ընդունելի են Հաճախորդի համար և չեն զրկում հաճախորդին Հաճախորդի կողմից ակնկալվող եկամուտից:

- **<u>իրավական փոփոխությունների ռիսկ</u>**՝ արժեթղթերում ներդրումներից հնարավոր կորուստների առաջացում՝ կապված նոր օրենսդրական ակտերի ընդունման կամ էական օրենսդրական ակտերի (այդ թվում նաև հարկային) փոփոխության հետ: Օրենսդրական ռիսկը ներառում է նաև արժեթղթերի շուկայի գործունեությու նը կարգավորող իրավական – նորմատիվ ակտերի բացակայությամբ պայմանավորված կորուստների հնարավորությունը
- **<u>սոցիալ-քաղաքական</u>** – պետությունում քաղաքական և տնտեսական արմատական փոփոխությունների ռիսկ (հատկապես երկրի Նախագահի և իշխանական այլ մարմինների փոփոխություն), սոցիալական անկայունության ռիսկ (այդ թվում նաև գործադուլներ), ռազմական գործողությունների ռիսկ, ձեռնարկությունն ե րի ազգայնացման ռիսկ, հսկվող

ձեռնարկությունների և բնական մոնոպոլիաների գործունեության պետական միջամտության ռիսկ (այդ թվում սակագների կարգավորման ճանապարհով)

- **<u>քրեական</u>** – հակաօրենսդրական գործողությունների հետ կապված ռիսկ, օրինակ՝ փաստաթղթային տեսքով թողարկված արժեթղթերի կեղծում, խարդախությու ն, անթույլատրելի մուտք համակարգչային համակարգեր և այլն: Ներդրողի համար այն հանդիսանում է միջնորդավորված:
- **<u>գործառնական</u>** (տեխնիկական, տեխնոլոգիական, կադրային) – տեղեկատվական, էլեկտրական, և այլ համակարգերի անսարքության կամ շուկայի ոչ կատարյալ ենթակառուցվածքով պայմանավորված (այդ թվում գործառնություննե րի իրականացման տեխնոլոգիաների, կառավարման, հաշվառման և հսկման գործընթացների, կամ անձնակազմի գործողության կամ անգործության) սխալների պատճառով առաջացող ուղղակի կամ անուղղակի կորուստների ռիսկ: Կարելի է առանձնացնել գործառնական ռիսկի հետևյալ խմբերը՝
  - տեղեկատվական ռիսկեր
  - էլեկտրական, կոմունիկացիոն համակարգերի օգտագործման ռիսկեր
  - արժեթղթերի հաշվառման համակարգի հետ կապված ռիսկեր
  - Ծրագրային ապահովման օգտագործման հետ կապված ռիսկեր

  Հաճախորդը պետք է ուշադրություն դարձնի, որ ծրագրային ապահովման օգտագործմամբ դիմումներ/հայտեր/պատվերներ ներկայացնելիս (եթե ծրագրային ապահովման ֆունկցիոնալությունը նման հնարավորություն է տալիս), Հաճախորդը ինքնուրույն ձևավորում և մուտքագրում է հայտը ծրագրում: Եթե հաճախորդը որոշում է կայացնում հայտը չեղյալ հայտարարելու մասին, հաճախորդը պետք է ինքնուրույն չեղյալ հայտարարի հայտը ծրագրում:
  Ստորև նկարագրված ռիսկերը հավասարապես վերաբերում են ինչպես Ինվիա Ինվեսթմենթս ՓԲԸ-ի պորտալին, այնպես էլ ցանկացած այլ ծրագրային ապահովմանը, որը կարող է օգտագործվել նաև Հաճախորդի կողմից կանոնակարգին և/կամ դրա հավելվածներին համապատասխան:

  1. տեխնիկական ռիսկեր (ծրագրային ապահովման, սարքավորումների շահագործման խափանումների/անսարքությունների ռիսկեր):

  Հաճախորդը պետք է հաշվի առնի, որ ծրագրային ապահովման հետ աշխատելիս առաջանում են ծրագրային ապահովման անկայուն աշխատանքի ռիսկեր, ծրագրային ապահովման անսարքություններ, ինտերնետի անկայուն շահագործում, էներգախնայողություն, կապի ալիքների հետ կապված խնդիրներ, սարքավորումների անսարքություններ, այլ տեխնիկական անսարքություններ և խափանումներ:

Բացի այդ, ծրագրային ապահովման հետ աշխատելիս կա հայտերի ներկայացման ժամանակ սխալի առկայության ռիսկ, ներառյալ ծրագրային ապահովման մեջ ժամային գոտու կամ տեղական ժամանակի սխալ ցուցադրումը, տվյալների փոխանցման հետաձգման ռիսկը և այլ ռիսկեր:

Նշված ռիսկերի իրականացման արդյունքում հաճախորդը կարող է զրկվել ծրագրային ապահովման միջոցով որոշակի ժամանակահատվածում հայտ ներկայացնելու հնարավորությունից, կամ բորսայի առևտրային հարթակ հայտը կարող է չներկայացվել Բրոքերի կողմից, հայտը կարող է չկատարվել (մասամբ կամ ամբողջությամբ) կամ չկատարվել հաճախորդի ցուցումներին համապատասխան:

Հաճախորդը պետք է հաշվի առնի, որ Բրոքերը պատասխանատվություն չի կրում վերը նշված ռիսկերի համար և չի վերացնում անսարքությունները, որոնք առաջացել են հեռահաղորդակցության օպերատորի մեղքով կամ Հաճախորդի մոտ տեղադրված սարքավորումների խափանումների, ինչպես նաև բոլոր այն համակարգերի, այն հաղորդակցության գծերի անսարքությունների հետ կապված, որոնց միջոցով տեղեկատվությունը անցնում է Բրոքերի սերվերի և աշխատանքային կայանի միջև՝ ըստ Հաճախորդի:

II. Գաղտնիության խախտման ռիսկերը

Ծրագրային ապահովման հետ աշխատելիս, այդ թվում՝ ծրագրային ապահովման միջոցով հայտ ներկայացնելիս, հաճախորդը պետք է հասկանա, որ նա իր վրա է վերցնում երրորդ անձանց ՝ համակարգ և այլ ծրագրային ապահովում չարտոնված մուտքի հետ կապված բոլոր ռիսկերը, ինչպես նաև արտաքին ծրագրային ապահովման ռիսկերը, որն օգտագործում է հաճախորդը, գաղտնիության այլ խախտումների ռիսկերը, որը տեղի է ունեցել ոչ բրոքերի մեղքով:

Հաճախորդը, համաձայնելով ներկայացնել հայտեր ծրագրային ապահովման միջոցով, պետք է գիտակցի, որ ինտերնետը կապի անվտանգ ուղի չէ և պետք է հաշվի առնի, որ կրում է գաղտնիության հնարավոր խախտման հետ կապված բոլոր ռիսկերը, որոնք առաջանում են այդպիսի կապի ալիքի օգտագործման արդյունքում:

III. Ավտոմատ ռեժիմով հայտեր ներկայացնելիս ոչ շահավետ գործարքների կատարման ռիսկը

Հաճախորդը պետք է հաշվի առնի, որ իր կողմից սխալ ներդրումային ռազմավարություն ընտրելիս առաջանում է հաճախորդի համար մեծ թվով ոչ շահավետ գործարքների (վնասով գործարքների) կատարման ռիսկ, այդ թվում այն դեպքում, երբ բրոքերի կողմից

տրամադրվող ծրագրային ապահովման և/կամ հաճախորդի կողմից ինքնուրույն օգտագործվող ծրագրային ապահովման ֆունկցիոնալ հնարավորությունները հաճախորդին թույլ են տալիս իր կամքով ապահովել հայտերի ներկայացումը ավտոմատ ռեժիմով:

IV. Առևտրի կազմակերպչի առևտրային տերմինալների գործունեության առանձնահատկությունների, սակարկություններում գործարքների կատարման հետ կապված ռիսկեր

Հաճախորդը պետք է հաշվի առնի, որ կազմակերպված սակարկություններում առևտրային գործարքներ իրականացնելիս առկա է առևտրի կազմակերպչի (բորսայի) ծրագրային ապահովման և/կամ սարքավորումների աշխատանքի խափանումների վտանգ (առևտրի կազմակերպչի առևտրային տերմինալում խափանումներ): Այս խափանումները կարող են առաջանալ տարբեր գործոններով, ինչպիսիք են ծրագրային ապահովման անսարքությունները, սարքավորումների անսարքությունները, ֆունկցիոնալ սխալները և այլ չնախատեսված իրավիճակները, ներառյալ.անորոշ ժամանակով առևտրի դադարեցումը:

Ընդ որում, Բրոքերը պատասխանատվություն չի կրում առևտրի կազմակերպչի ծրագրային ապահովման և/կամ սարքավորումների, կազմակերպված սակարկությունների և դրանց գծով հաշվարկների գործունեությունն ու անցկացումն ապահովող այլ անձանց (առևտրի կազմակերպիչներ, քլիրինգային կազմակերպություններ, հաշվարկային դեպոզիտարիաներ, տեխնիկական կենտրոններ և այլ երրորդ անձինք) աշխատանքի խափանումների համար, ինչպես նաև պատասխանատվություն չի կրում հաճախորդի այն վնասների համար, որոնք կարող են առաջանալ նշված խափանումների հետևանքով, այդ թվում այն դեպքում, եթե նման խափանման արդյունքում հաճախորդը կամ այն դեպքում, երբ հաճախորդին կհեռարձակվի նշված անձանցից (առևտրի կազմակերպիչներ, քլիրինգային կազմակերպություններ, հաշվարկային դեպոզիտարիաներ, տեխնիկական կենտրոններ և այլ երրորդ անձինք) ստացվող խեղաթյուրված և/կամ սխալ տեղեկատվություն:

Հաճախորդին անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ նշված ռիսկն իրացնելիս հաճախորդի կողմից գին չպարունակող հայտ ներկայացնելու դեպքում (որը պարունակում է նշում առևտրի (բորսայի) համապատասխան կազմակերպչի աճուրդում հայտի կատարման պահին ձևավորված ցանկացած գնով գործարք կնքելու մասին "շուկայական գնով" հանձնարարական), հաշվի առնելով սակարկություններում գործարքներ կնքելու կարգի առանձնահատկությունները, առկա է համապատասխան հայտը գործարքի կատարման համար համապատասխան հայտը ներկայացնելու պահին նախորդող գնից էականորեն

տարբերվող գնով Կատարելու ռիսկ, որի արդյունքում Հաճախորդի մոտ կարող է առաջանալ վնաս:

Բրոքերը պատասխանատվություն չի կրում հաճախորդի նշված վնասների համար և չի իրականացնում դրանց հատուցումը:

Հաճախորդը պետք է հասկանա, որ բրոքերի հետ համապատասխան պայմանագիր կնքելիս հաճախորդին ծրագրային ապահովման օգտագործման ոչ բացառիկ իրավունք տրամադրելու վերաբերյալ, կարող է ընդլայնվել այն ռիսկերի ցանկը, որոնք Հաճախորդը ընդունում է նման համաձայնագիր ստորագրելիս: Ստորագրելով նշված համաձայնագիրը ' հաճախորդը դրանով իսկ լիովին հաստատում է, որ նշված ռիսկերին ծանոթացել է, և հաճախորդը որոշում է կայացրել, որ դրանք իր համար ընդունելի են:

- **<u>տեխնոգեն</u>** – մարդու տնտեսական գործունեության հետևանքով առաջացող ռիսկեր՝ վթարներ, հրդեհներ և այլն:
- **<u>բնական</u>** – ռիսկ, որը կախված չէ մարդու գործունեությունից, օրինակ՝ տարերային աղետներ՝ երկրաշարժ, ջրհեղեղ, փոթորիկ և այլն:

<u>Բրոքերի կողմից հաճախորդի դրամական միջոցների և արժեթղթերի օգտագործման հետ կապված ռիսկերը</u>

Բրոքերի կողմից հաճախորդի դրամական միջոցները և (կամ) արժեթղթերը իր օգտին օգտագործելու իրավունքի տրամադրումը հարմար չէ բոլոր հաճախորդների համար, քանի որ այն պարունակում է լրացուցիչ ռիսկեր և գնահատման է արժանի, թե արդյոք հաճախորդը պատրաստ է կրել դրանք:

Հաճախորդը պետք է նկատի ունենա, որ Բրոքերի կողմից հաճախորդի դրամական միջոցների և (կամ) արժեթղթերի օգտագործման հետ կապված ռիսկերը կարող են էական լինել: Նշվածի կապակցությամբ հաճախորդը պետք է գնահատի Բրոքերի կողմից իր օգտին դրամական միջոցների և (կամ) արժեթղթերի օգտագործման իրավունքի տրամադրման ընդունելիությունը, այդ թվում սեփական ներդրումային նպատակների և ֆինանսական հնարավորությունների տեսանկյունից:

1. Բրոքերի՝ հաճախորդի նկատմամբ պարտավորությունների չկատարման ռիսկ:

Հաճախորդի կողմից իր միջոցները բրոքերին օգտագործելու իրավունք տված այլ հաճախորդների միջոցների հետ միասին հաշվառելիս առկա է հաճախորդի դրամական միջոցների և արժեթղթերի օգտագործման ռիսկ՝ այլ հաճախորդների պարտավորությունները կատարելու համար, այդ թվում՝ առանց հաճախորդի հանձնարարականի արժեթղթեր վաճառելու միջոցով (նույնիսկ այն դեպքում, երբ Հաճախորդը ինքը չի կատարում և չի

նախատեսում կատարել մարժինալ և ոչ բավարար ծածկույթով գործարքներ): Բրոքերի սնանկության դեպքում առկա է գույքի լրիվ կամ մասնակի կորստի վտանգ, որը հաշվի է առնվում այլ հաճախորդների գույքի հետ միասին:

Ըստ ֆինանսական գործիքների տեսակների

- **<u>բաժնետոմս</u>** - ընկերությունների բաժնետոմսերի հետ սովորական առուվաճառքի գործառնությունները համարվում են սահմանափակ ռիսկով գործառնություններ, այսինքն՝ հաճախորդի կորուստներ կրելու ռիսկը սահմանափակվում է նրա կողմից բաժնետոմսերով գործառնությունների կատարելու համար ծախսված գումարներով: Սակայն հարկ է հաշվի առնել, որ որոշակի հանգամանքներում կորուստները կարող են առաջանալ համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում: Մասնավորապես, բաժնետոմսերի շուկայում առկա են ֆինանսական ռիսկեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական գործառնությունների ընթացքում առաջացող՝ շուկայական անբարենպաստ գործոններով պայմանավորված իրական վնասի ռիսկեր: Ֆինանսական ռիսկերը հետևյալն են՝ արժութային ռիսկ, իրացվելիության ռիսկ, գնային ռիսկ, թողարկողի սնանկության ռիսկ:
- **<u>ֆյուչերս</u>** - ֆյուչերսներում ներդրումներ կատարելու դեպքում առկա է կարճ ժամանակահատվածում մեծ գումարներ կորցնելու ռիսկ, ընդ որում հնարավոր կորուստների չափը անսահմանափակ է. կորուստները կարող են անգամ գերազանցել Ընկերության մոտ բացված հաշվին սկզբնապես մուտքագրված գումարը: Պատճառն այն է, որ ֆյուչերսների առքուվաճառքը ենթադրում է մեծ արժեք ունեցող ակտիվների գծով դիրք բացելու հնարավորություն համեմատաբար փոքր գումարներով, ինչը ստեղծում է թե՛ նվազ միջոցներով առավել մեծ գումարներ շահելու հնարավորություն, թե՛ ներդրմանը անհամեմատ մեծ գումարներ կորցնելու ռիսկ: Եթե դուք վստահ չեք՝ հնարավոր կլինի արդյոք կառավարել այս բոլոր ռիսկերը, գերադասելի է, որ ձեռնպահ մնաք արժեթղթերի ֆյուչերսների առքուվաճառքից:
- **<u>օպցիոն</u>** - Օպցիոնները նույնպես դասվում են ռիսկային ֆինանսական գործիքների շարքին, որոնցում ներդրումները և որոնցով գործառնությունները ոչ բոլորին են նպատակահարմար: Օպցիոնների առուվաճառքին հատուկ ռիսկերը նույնպես ենթադրում են կարճ ժամանակամիջոցում մեծ կորուստներ կրելու հնարավորություն: Օպցիոն պայմանագիր ձեռքբերած անձը շատ կարճ ժամանակահատվածում կարող է կորցնել գնված առքի/վաճառքի օպցիոնի դիմաց վճարված ողջ գումարը կամ անսահմանափակ չափով կորուստներ կրել օպցիոնի կարճ վաճառքի հետևանքով: Այս ռիսկը պայմանավորված է օպցիոնի բնույթով, այն է՝ օպցիոնը հանդիսանում է արժեզրկվող ակտիվ, որը ունի գործողության սահմանափակ ժամկետ և այդ ժամկետը լրանալուց հետո կարող է ամբողջությամբ կորցնել իր արժեքը:

- **<u>պարտատոմս</u>** - թեև պարտատոմսերը դասվում են զգալիորեն ցածր ռիսկայնությո ն ունեցող գործիքներին, սակայն ինչպես բոլոր ֆինանսական շուկայի գործիքները այն նույնպես պարունակում է իրեն բնորոշ հիմնական ռիսկեր, որոնք են՝
  - Շուկայական ռիսկ
  - Թողարկողի անվճարունակության ռիսկ
  - Իրացվելիության ռիսկ
  - Այլ ռիսկեր
- **CFD (Contract For Difference)** – CFD-ները նույնպես դասվում են ռիսկային ֆինանսական գործիքների շարքին, որոնցում ներդրումները և որոնցով գործառնությունները նույնպես ռիսկային են: CFD-ների առուվաճառքի հատուկ ռիսկերը նույնպես ենթադրում են կարճ ժամանակամիջոցում մեծ կորուստներ կրելու հնարավորություն: CFD պայմանագիր ձեռքբերած անձը շատ կարճ ժամանակահատվածում կարող է կորցնել գնված CFD-ի դիմաց ներդրված ողջ գումարը: Այս ռիկսը պայմանավորված է CFD ֆինանսական գործիքի բնույթով:
- **<u>Մարժայով գործարք</u>** ՝

  ստանդարտացված կամ ոչ ստանդարտացված (լեվերիջով, այդ թվում՝ ֆորեք ս գործարք) ածանցյալ ֆինանսական գործարք, որի առնձնահատկությունը՝ գործարքի կատարման համար անհրաժեշտ գումարից զգալիորեն փոքր գումարի առկայության պայմաններում գործարքը կնքելու հնարավորությունն է:

  Այս գործարքները հարմար չեն բոլոր հաճախորդների համար: Նորմատիվ ակտերը սահմանափակում են մարժային և ոչ բավարար ծածկույթով գործարքների գծով հաճախորդների ռիսկերը, այդ թվում կարգավորելով առավելագույն "մարժան" իր շահերից բխող գործարքների գծով հաճախորդի պարտավորությունների և կանոնակարգին համապատասխան գործարքներ կատարելու համար նախատեսված հաճախորդի գույքի հարաբերակցությունը:

  I. շուկայական ռիսկ

  Մարժինալ և/կամ ոչ բավարար ծածկույթով գործարքների կատարման համաձայնության դեպքում Հաճախորդը պետք է հաշվի առնի այն հանգամանքը, որ հաճախորդի պորտֆելի/ենթապորտֆելի համար անբարենպաստ շուկայական շարժի դեպքում կորուստների մեծությունը մեծանում է "լեվերիջի"ավելացման դեպքում:

  Բացի ընդհանուր շուկայական ռիսկից, որը կրում է արժեթղթերի շուկայում գործառնություններ իրականացնող հաճախորդը, մարժինալ և/կամ ոչ բավարար ծածկույթով գործարքների դեպքում Հաճախորդը կրելու է գնի անբարենպաստ փոփոխության ռիսկը ինչպես այն արժեթղթերի նկատմամբ, որոնց ձեռքբերման արդյունքում առաջացել կամ ավելացել է որ բավարար ծածկույթով դիրքը, այնպես էլ ռիսկ այն ակտիվների նկատմամբ, որոնք ապահովում են: Ընդ որում, այն դեպքում, երբ ոչ բավարար ծածկույթով դիրքն առաջացել կամ ավելացել է արժեթղթերի վաճառքի արդյունքում, վնասների մեծությունը

ոչնչով չի սահմանափակվում: Հաճախորդը պարտավոր կլինի վերադարձնել (հանձնել) բրոքերին արժեթղթերը ՝ անկախ դրանց արժեքի փոփոխությունից:
Մարժինալ և/կամ ոչ բավարար ծած գործարքներ կատարելիս հաճախորդը պետք է հաշվի առնի, որ այդպիսի գործարքներով գրավ հանդիսացող ակտիվների տնօրինման հնարավորությունը սահմանափակ է:
Մարժինալ և/կամ չբացված գործարքի արդյունքում հաճախորդին պատկանող գույքը (գույքի մի մասը) հանդիսանում է բրոքերի նկատմամբ հաճախորդի պարտավորությունների կատարման ապահովում և դրա տնօրինման հնարավորությունը կարող է սահմանափակվել ընդհուպ մինչև նրա հետ որևէ գործարքի կատարման լիակատար արգելք: Գրավի չափը փոփոխվում է կանոնակարգով սահմանված կարգով, և արդյունքում հաճախորդը կարող է ավելի մեծ չափով սահմանափակվել իր գույքը տնօրինելու կարողությամբ, քան մինչև մարժինալ և/կամ չբացված գործարքի կատարումը:
Նաև անհրաժեշտ է հաշվի առնել հնարավորությունը հարկադիր փակման դիրքորոշումը: Գնի անբարենպաստ փոփոխությունը կարող է հանգեցնել լրացուցիչ միջոցների ներդրման անհրաժեշտության, որպեսզի ապահովվածությունը համապատասխանեցվի կանոնակարգին և կանոնակարգին, ինչը պետք է արվի կարճ ժամանակահատվածում, որը կարող է բավարար չլինել Հաճախորդի համար: Կանոնակարգերը և կանոնակարգի պայմանները թույլ են տալիս բրոքերին առանց հաճախորդի համաձայնության "հարկադրաբար փակել դիրքը", այսինքն ՝ հաճախորդի դրամական միջոցների հաշվին արժեթղթեր ձեռք բերել կամ վաճառել հաճախորդի արժեթղթերը: Դա կարող է կատարվել գոյություն ունեցող, այդ թվում ՝ ոչ շահավետ գներով և հանգեցնել հաճախորդի մոտ կորուստների առաջացմանը :
Դիրքի հարկադիր փակումը կարող է պայմանավորված լինել շուկայական գների կտրուկ տատանումներով, որոնք հանգեցրել են հաճախորդի պորտֆելի/ենթապորտֆելի արժեքի նվազեցմանը նվազագույն մարժայից ցածր:
Դիրքի հարկադիր փակումը կարող է պայմանավորված լինել կարգավորող ակտերի պահանջներով կամ Բրոքերի կողմից իրացվելի արժեթղթերի ցանկում միակողմանիորեն փոփոխություններ կատարելով, որոնք կարող են ապահովություն լինել ոչ բավարար ծածկույթով դիրքերի համար:
Հարկադիր փակումը կարող է առաջանալ նաև քլիրինգային կազմակերպության կողմից հաշվարկված և (կամ) բրոքերի կողմից օգտագործվող ռիսկի տոկոսադրույքների արժեքների փոփոխության պատճառով՝ կապված համապատասխան արժեթղթերի անկայունության բարձրացման հետ: Նշված բոլոր դեպքերում դիրքի հարկադիր փակումը կարող է զգալի վնասներ պատճառել հաճախորդին, չնայած այն հանգամանքին, որ դիրքի փակումից հետո ֆինանսական գործիքների գների փոփոխությունը կարող է բարենպաստ ուղղություն վերցնել հաճախորդի համար, և հաճախորդը եկամուտ կստանար, եթե հաճախորդի դիրքը չփակվեր:

Նշված վնասների չափը հանգամանքների անբարենպաստ համադրության դեպքում կարող է գերազանցել հաճախորդի պորտֆելում/ենթապորտֆելում գտնվող ակտիվների արժեքը:

II. Իրացվելիության ռիսկ

Եթե առանձին արժեթղթերի գծով չբացված դիրքի մեծությունը նշանակալի է ազատ շրջանառության մեջ գտնվող համապատասխան արժեթղթերի ծավալի և (կամ) կազմակերպված շուկայում առևտրի ծավալի համեմատությամբ, ապա մարժային և (կամ) չբացված գործարքի կատարման ժամանակ իրացվելիության ռիսկը մեծանում է: Ակտիվների ձեռքբերման կամ վաճառքի հետ կապված դժվարությունները կարող են հանգեցնել կորուստների ավելացման ՝ համեմատած սովորական գործարքների հետ: Է հաշվի առնել իրացվելիության աճող ռիսկը, եթե հաճախորդի չբացահայտված դիրքի ապահովումը արժեթղթեր են, և չբացահայտված դիրքի փակման համար կարող է պահանջվել արժեթղթերի զգալի քանակի իրացում: Եթե հաճախորդի կողմից չբացահայտված դիրքի ապահովումն Ապահովված է արժեթղթերով, ապա պետք է հաշվի առնել իրացվելիության ռիսկը:

Կորուստների սահմանափակմանն ուղղված Հաճախորդի հանձնարարականները միշտ չէ, որ կարող են սահմանափակել կորուստները մինչև ակնկալվող մակարդակը, քանի որ շուկայում ստեղծված իրավիճակի շրջանակներում հաճախորդի կողմից նշված գնով նման հանձնարարականի կատարումը կարող է անհնարին լինել:

Մարժայով, լեվերիջով գործարքները, այդ թվում՝ լեվերիջով ֆորեքս գործարքներն ունեն բարձր ռիսկայնություն, և այս գործարքների կնքումը համապատասխանում է միայն այն հաճախորդներին, որոնք պատրաստ են գնալ ռիսկի՝ կորցնելու իրենց կողմից նախապես ներդրված ապահովվածության գումարը (մարժան): Գիտակցում եմ նաև, որ այս գործարքներին բնորոշ են զգալի գնային տատանումներ, որոնց արդյունքում Հաճախորդը կորող իր ներդրման համեմատ ինչպես բարձր եկամուտներ ստանալ, այնպես էլ զգալի կորուստներ կրել:

- Օտարերկրյա արժեթղթեր

Սույն հայտարարագրի նպատակներով օտարերկրյա արժեթղթերը հասկացվում են որպես օտարերկրյա թողարկողների արժեթղթեր, ինչպես նաև օտարերկրյա թողարկողների արժեթղթեր, որոնք որակվում են որպես պարտատոմսեր և անվանական արժույթով, որը պարտատոմսերի թողարկողի համար արտարժույթ է (եվրապարտատոմսեր):

Օտարերկրյա արժեթղթերով գործառնությունները բնորոշ են արժեթղթերի շուկայում գործառնությունների հետ կապված ընդհանուր ռիսկերին ' հետևյալ հատկանիշներով:

Համակարգային ռիսկեր

Շատ գործոններ կարող են ազդել համակարգային ռիսկի մակարդակի վրա, ներառյալ տնտեսության առանձին ճյուղերում ներդրումների վրա սահմանափակումներ մտցնելու

հավանականությունը կամ ազգային արժույթի միաժամանակյա արժեզրկման հավանականությունը: Օտարերկրյա արժեթղթում ներդրումների համակարգային ռիսկի համընդհանուր ընդունված ինտեգրալ գնահատականը" սուվերեն վարկանիշն "է արտարժույթով կամ ազգային արժույթով, որը շնորհվել է այն երկրին, որտեղ գրանցված է թողարկողը Moody' S, STANDARD & Poor ' S, Fitch IBCA միջազգային վարկանիշային գործակալությունների կողմից, սակայն պետք է նկատի ունենալ, որ վարկանիշները միայն ուղենիշներ են և կարող են կոնկրետ պահին չհամապատասխանել իրական իրավիճակին:
Օտարերկրյա դեպոզիտար ստացականներով գործարքներ կատարելու դեպքում, բացի ստացականների թողարկողի հետ կապված ռիսկերից, անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այդ ստացականներով ներկայացված օտարերկրյա արժեթղթերի թողարկողի հետ կապված ռիսկերը:
Իրավական ռիսկեր
Օտարերկրյա արժեթղթեր ձեռք բերելիս անհրաժեշտ է տեղյակ լինել, որ դրանք միշտ չէ, որ ՀՀ օրենսդրության համաձայն արժեթղթերի անալոգներ են (հայկական թողարկողների արժեթղթեր): Ամեն դեպքում, նրանց կողմից տրամադրված իրավունքներն ու դրանց իրականացման կանոնները կարող են էապես տարբերվել ՀՀ օրենսդրությունից:
Օտարերկրյա արժեթղթերի նկատմամբ իրավունքների դատական պաշտպանության հնարավորությունները կարող են զգալիորեն սահմանափակվել օտարերկրյա դատական և իրավապահ մարմիններին դիմելու անհրաժեշտությամբ 'սահմանված կանոնների համաձայն, որոնք կարող են էապես տարբերվել ՀՀ օրենսդրությունից:: Բացի այդ, օտարերկրյա արժեթղթերով գործարքների ժամանակ հաճախորդը շատ դեպքերում չի կարողանա ապավինել ՀՀ լիազոր մարմինների կողմից իր իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանը:
Բացահայտում
ՀՀ օրենսդրությունը թույլ է տալիս օտարերկրյա արժեթղթերի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտում համաձայն արտերկրում գործող կանոնների և օտար լեզվով, ներառյալ անգլերենով: Հաճախորդը պետք է գնահատի տեղեկատվությունը օտար լեզվով վերլուծելու իր պատրաստակամությունը, ինչպես նաև այն, թե արդյոք հաճախորդը հասկանում է ՀՀ-ում ընդունված ֆինանսական հաշվետվությունների կանոնների, ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների կամ ֆինանսական հաշվետվությունների կանոնների միջև եղած տարբերությունները, որոնց համար տեղեկատվությունը հրապարակվում է օտարերկրյա արժեթղթերի թողարկողի կողմից:
Նաև բրոքերները կարող են թարգմանել որոշ փաստաթղթեր (տեղեկատվություն), որոնք բացահայտվում են օտարերկրյա թողարկողի կողմից հաճախորդի հարմարության համար: Այս դեպքում թարգմանությունը կարող է ընկալվել բացառապես որպես օտար լեզվով պաշտոնապես բացահայտված փաստաթղթերի (տեղեկատվության) օժանդակ

«Ինվիա Ինվեսթմենթս» ՓԲԸ
ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ
ՀԱՄԱՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՌԻՍԿԵՐԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ

տեղեկատվություն: Հաճախորդը միշտ պետք է հաշվի առնի թարգմանչի սխալների հավանականությունը, ներառյալ նույն օտար բառերի և արտահայտությունների հնարավոր տարբեր թարգմանության կամ ընդհանուր առմամբ ընդունված հայերեն համարժեքի բացակայության հետ կապված:

Հաճախորդ՝ _____ _____
(անուն/ ազգանուն, անվանում) (ստորագրություն)

«___» _____ի 20__թ.